

Vergaderjaar 2016–2017

34 371 (R2066)

Goedkeuring van het op 29 september 2015 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Aanvullend Verdrag bij het op 16 december 2014 te Willemstad tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden, ten behoeve van Curaçao, en de Verenigde Staten van Amerika tot verbetering van de internationale naleving van de belastingplicht en de tenuitvoerlegging van de FATCA (Trb. 2015, 171 en 182)

Nr. 12

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 13 juli 2017

De vaste commissie voor Financiën heeft een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Staatssecretaris van Financiën over zijn brief van 11 april 2017 inzake zijn toezeggingen gedaan tijdens het algemeen overleg FATCA van 20 december 2016 (Kamerstuk 34 371 (R2066), nr. 11).

De vragen en opmerkingen zijn op 1 juni 2017 aan de Staatssecretaris van Financiën voorgelegd. Bij brief van 12 juli 2017 zijn de vragen beantwoord.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Duisenberg

Adjunct-griffier van de commissie,
Bartman

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief over de toezeggingen gedaan tijdens het algemeen overleg FATCA van 20 december 2016. En hebben daarover nog een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de VVD-fractie willen dat er een werkbare oplossing komt voor de Nederlanders die onnodig geraakt worden door FATCA en de Amerikaanse fiscale wet- en regelgeving. Goedwillende burgers, die enkel omdat ze in Amerika geboren zijn ook de Amerikaanse nationaliteit hebben, maar daar verder geen enkele band of relatie mee hebben, zijn de dupe. De leden van de VVD-fractie begrijpen natuurlijk dat de mogelijkheden van Nederland om de Amerikaanse wetgeving te veranderen beperkt is. Maar voorkomen moet worden dat de «accidental Americans» in een bureaucratisch moeras terecht komen.

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat er inmiddels overleg en contact is tussen het Ministerie van Financiën, de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) en belangenorganisatie Americans Overseas. Dat is een goede ontwikkeling en de leden van de VVD-fractie gaan ervan uit dat dit wordt gecontinueerd.

De leden van de VVD-fractie hebben in april 2017 via de procedurevergadering van de commissie Financiën aan de Staatssecretaris verzocht om contact te zoeken met de Minister dan wel het Ministerie van Financiën van de Verenigde Staten naar aanleiding van de brief vanuit het Congres van de Verenigde Staten aan de Amerikaanse Minister van Financiën over FATCA (zie de brief van 3 april 2017 van Senator Paul en Afgevaardigde Meadows). In deze brief vragen de congresleden het ministerie hun wet om FATCA in te trekken publiekelijk te ondersteunen en of de Minister binnen zijn bevoegdheden stappen kan nemen de schadelijke effecten van FATCA te beperken. Wat is de stand van zaken? Wat is het vervolgproces en tijdpad in het Congres?

In de brief wordt aangegeven dat de Staatssecretaris in samenspraak met Europese bondgenoten en andere (private) belanghebbenden probeert invloed uit te oefenen richting de Verenigde Staten voor een oplossing. Naar aanleiding van eerdere brieven van Nederland is er nog geen formele reactie gegeven, wanneer is deze wel te verwachten? Inmiddels is er steun van een groot aantal EU-lidstaten voor een gecoördineerde actie. Welke acties zijn ontplooid en/of gaan nog ontplooid worden? Is er naar aanleiding van de discussie over FATCA in Frankrijk ook overleg c.q. contact met Frankrijk? Er is ook een petitie aangeboden aan het Europees parlement. Welke acties gaan daar nog uit voort komen? En wat is het vervolgtraject daar? Er zijn gesprekken geweest met de IRS met voorstellen over wanneer sprake is van «voldoende inspanningen». Wat heeft de IRS met de voorstellen gedaan?

De leden van de VVD-fractie vinden het belangrijk dat mensen toegang blijven houden tot een betaalrekening en passende dienstverlening. De VVD heeft hierover op 17 december 2014 ook al een motie ingediend. Het is goed dat betaalrekeningen van rekeninghouders niet worden gesloten door de banken, als alleen het TIN/SSN (Taxpayer Identification Number / Social Security number) (nog) niet aanwezig is. De leden van de VVD-fractie willen graag weten of dit ook bij nieuwe klanten het geval is. Hoe loopt dat?

De belangenorganisatie Americans Overseas heeft voorstellen gedaan voor vereenvoudiging van de SSN-aanvraag bij de ambassade van de Verenigde Staten. Hierop wordt of is (nog) niet gereageerd. Wat is daarbij het probleem c.q. knelpunt? Wat kan daaraan gedaan worden?

De leden van de VVD-fractie steunen de inzet van het kabinet om het belastingverdrag met de Verenigde Staten aan te passen, waarbij voorkomen wordt dat er dubbele belastingheffing kan of gaat plaatsvinden. Het is duidelijk dat de «saving clause» daarbij een belangrijk punt is. De leden van de VVD-fractie vinden het daarom ook goed dat een duidelijker afbakening van de saving clause prioriteit heeft van de Nederlandse zijde. Wat is het tijdpad voor de aanpassing van het belastingverdrag? Hoe kan worden voorkomen dat Nederlanders over een grondslag waarover in Nederland geen belasting hoeft te worden betaald, wel in de VS belasting moet worden betaald? Welke andere mogelijkheden zijn er, ook van de Nederlandse kant, om dubbele belastingheffing te voorkomen?

In de praktijk zijn er signalen dat de Verenigde Staten blijkbaar tegen de afspraken toch sociale zekerheidsuitkeringen in de belastingheffing betreft. Dat is ongewenst en in strijd met het huidige verdrag. Het kabinet zal dit tijdens aankomende besprekingen aan de orde stellen bij de Verenigde Staten. Is hier al iets meer over te zeggen?

Klopt het dat het ministerie wil dat personen in deze situatie een procedure moeten starten richting het ministerie, omdat alleen dan de zaken besproken kunnen worden met de Verenigde Staten?

Zo ja, waarom? Dit is enerzijds omslachtig, maar ook kostbaar voor deze personen. Heeft u voldoende zicht op de situaties waar het belastingverdrag niet goed werkt? Zo nee, hoe kunt u dit wel krijgen?

Over alle banken gemeten is op dit moment gemiddeld 54% van de gegevens voorzien van een TIN. De verschillen per bank zijn echter groot. Wat wordt er gedaan om banken die het slecht doen aan te sporen in actie te komen?

Hoe wordt de Tweede Kamer in de komende periode op de hoogte gehouden van ontwikkelingen in dit dossier?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie danken de Staatssecretaris dat hij in overleg is gegaan met de belangenorganisatie Americans Overseas en met de Nederlandse Vereniging van Banken. Deze leden leiden uit de brief van de Staatssecretaris af dat dit tot veel meer inzicht heeft geleid over de knelpunten bij het aanvragen van een SSN/TIN. Het meest zorgelijk is misschien nog wel de informatie uit de laatste voetnoot dat een Nederlander met de Amerikaanse nationaliteit voor de aanvraag van een SSN/TIN een Amerikaans geboortecertificaat nodig heeft en dat hij deze aan kan vragen met een SSN/TIN.

De leden van de CDA-fractie zijn verheugd met de voortgang op het FATCA-dossier.

Zo is de informatie over de aanvraag SSN/TIN op de website van de NVB sterk verbeterd, zijn de zorgen over de aanvraagprocedure SSN/TIN ambtelijk aangekaart bij de Amerikaanse ambassade, is Americans Overseas in contact gebracht met de contactpersoon bij de ambassade en is er een conclusie van het Maltese voorzitterschap om, met steun van vrijwel alle lidstaten, een ambtelijke brief naar de Verenigde Staten te versturen.

Kan de Staatssecretaris aangeven wat er is voortgevloeid uit het contact tussen Americans Overseas en de Amerikaanse ambassade?

De Staatssecretaris schrijft dat hij signalen heeft gekregen dat de Verenigde Staten heffen over Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen ondanks dat dit niet mag op grond van de saving clause. Lopen er ook onderlinge overlegprocedures op dit punt?

De commissie Financiën heeft de Staatssecretaris verzocht contact op te nemen met the Department of the Treasury om te vragen naar de stand van zaken van het verzoek van twee republikeinse politici om FATCA in te trekken. Naar aanleiding hiervan ligt er namelijk een voorstel om de FATCA-verplichtingen niet te laten gelden voor US persons die in een ander land wonen. Kan de Staatssecretaris aangeven of hij aan dit verzoek gehoor heeft gegeven, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Zo ja, is er al een antwoord op zijn vraag gekomen?

De Staatssecretaris schrijft dat ook bij een hervorming of afschaffing van de FATCA Nederlanders met een Amerikaanse nationaliteit belastingplichtig blijven in de Verenigde Staten. Dat maakt voorlichting vooraf des te belangrijker. Op welke wijze worden Nederlanders die emigreren naar de Verenigde Staten, die langere tijd in de Verenigde Staten willen verblijven of die een Green Card aanvragen geïnformeerd over de fiscale gevolgen daarvan (bijvoorbeeld door het Amerikaanse Consulaat)?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de Staatssecretaris over de gedane toezeggingen in het algemeen overleg FATCA.

De leden vinden het positief dat de Staatssecretaris, net als de leden van de D66-fractie, het zeer belangrijk vindt dat de problemen voor Amerikaanse Nederlanders worden opgelost. De leden begrijpen ook dat de middelen en mogelijkheden van de Staatssecretaris beperkt zijn omdat het hier gaat om Amerikaanse wetgeving. De leden hebben een aantal vragen over wat er wél mogelijk is om deze bureaucratische problemen voor Amerikaanse Nederlanders op te lossen.

Allereerst zijn de leden positief dat de Staatssecretaris de informatievoorziening verbeterd heeft voor Amerikaanse Nederlanders. Kan de Staatssecretaris toelichten wat het bemiddelingsbureau Americans Overseas vindt van de aanpassingen? Zijn de aanpassingen in de informatievoorziening voldoende en kunnen Amerikaanse Nederlanders nu overzichtelijk, het liefst op één plek, alle benodigde informatie vinden?

De leden lezen dat het aanvragen van een TIN/SSN richting de twaalf maanden kan duren. Wat betekent deze periode van wachten voor Amerikaanse Nederlanders? Welke onzekerheid brengt dit met zich mee? Wat betekent dit voor de belastingaangifte van deze burgers en wat kunnen ook de financiële gevolgen hiervan zijn? Wat vindt de Amerikaanse ambassade van deze lange wachttijden? Zijn zij bereid om dit proces te versnellen?

De Staatssecretaris geeft aan dat de NVB verzekerd heeft dat er geen bankrekeningen worden gesloten van Amerikaanse Nederlanders. Maar kan de Staatssecretaris ook garanderen dat Amerikanen die in Nederland zijn gevestigd altijd een Nederlandse bankrekening kunnen openen? Kent de Staatssecretaris ook de signalen dat Amerikaanse Nederlanders veel moeite hebben om een bank te vinden waar zij financiële diensten kunnen

afnemen? Graag ontvangen de leden van de D66-fractie hier een toelichting op.

De leden van de D66-fractie constateren ook dat er belasting wordt geheven over sociale uitkeringen die Nederland uitkeert aan Amerikaanse Nederlanders, ondanks dat het heffingsrecht op Nederlandse uitkeringen exclusief toebedeeld is aan Nederland. Hoe kan het gebeuren dat de VS hier toch belasting op heffen? Wat is de juridische status hiervan? En kan dit niet met terugwerkende kracht worden opgeheven? De Staatssecretaris geeft aan dat dit zeker onderdeel zal zijn van de verdragsonderhandelingen. Kan de Staatssecretaris toelichten hoe deze onderhandelingen op dit punt ingestoken zullen worden? Kan de Staatssecretaris garanderen dat de saving clause dusdanig wordt afgebakend in een verdrag dat deze uitkeringen uitgezonderd worden van Amerikaanse heffingen?

De leden constateren ook dat vrijwel alle lidstaten bondgenoot zijn in het aanpakken van deze problematiek. Kan er vanuit Europa nog meer druk gelegd worden om de procedure van de aanvraag TIN/SSN te versnellen? Kan dit bondgenootschap ook ingezet worden om de onderhandelingen voor belastingverdragen en de saving clause beter af te bakenen? Waarom wel of niet? Welke lidstaten steunen de gezamenlijke ambtelijk brief naar de VS niet en waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie danken de Staatssecretaris voor de brief waarin hij onder andere ingaat op de problemen die zogenaamde «US persons» ondervinden vanwege de FATCA-wetgeving. De leden van de SP-fractie steunen beleid dat belastingontduiking tegengaat. Zij zien echter ook flinke nadelen voor Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit en vragen de Staatssecretaris zich blijvend in te spannen om deze problemen, waaronder het niet kunnen afnemen van bepaalde diensten van banken en de moeilijkheden bij het verkrijgen van een TIN/SSN, weg te nemen.

Allereerst willen de leden van de SP-fractie graag weten of de FATCA-wetgeving doet wat het beoogt, namelijk belastingontduiking en zwartsparen tegengaan. Is de FATCA in de ogen van de Staatssecretaris een effectief middel ter bestrijding van witwassen en belastingontduiking?

De leden van de SP-fractie begrijpen dat de aanvraagprocedure voor een SSN inmiddels bijna twaalf maanden bedraagt. Wat is de oorzaak van deze lange doorlooptijd, vragen zij? Is dit te danken aan het feit dat Amerikaanse belastingplichtigen in het buitenland verplicht zijn SSN's aan te vragen?

De leden van de SP-fractie willen weten van hoeveel Amerikaanse belastingplichtigen hun betaalrekening is beëindigd vanwege FATCA. Ook vragen zij de Staatssecretaris of nieuwe klanten die toevallig Amerikaans belastingplichtig zijn, in de praktijk worden toegelaten door Nederlandse banken. Zijn de Staatssecretaris signalen bekend dat dit niet het geval is? Hebben hem klachten bereikt van Amerikaanse belastingplichtigen die bepaalde bankdiensten bij Nederlandse instellingen niet meer kunnen afnemen? Zo ja, waarom kunnen zij die bankdiensten niet meer afnemen?

In de brief meldt de Staatssecretaris dat, ondanks afspraken hierover in het belastingverdrag, de VS toch belasting heeft geheven over sociale zekerheidsuitkeringen. Kan de Staatssecretaris aangeven om welk aantal gevallen het gaat en welk financiële belang ermee gemoeid is? Zijn

hierdoor ontvangers van sociale uitkeringen mogelijk in financiële problemen gekomen, vragen de leden van de SP-fractie?

Bestaat al enige duidelijkheid over wat de regering-Trump gaat betekenen voor de toekomst van FATCA?

II Reactie van de Staatssecretaris

Ik heb met belangstelling kennis genomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de VVD, CDA, D66 en SP over de wijze waarop ik opvolging heb gegeven aan de toezeggingen die ik heb gedaan tijdens het algemeen overleg FATCA van 20 december 2016.

Om een logische opbouw in de beantwoording te krijgen en om mogelijke doublures te vermijden heb ik gekozen voor een thematisch geordende beantwoording.

Informatievoorziening aan uw Kamer

De leden van de fractie van de SP vragen om de gedane inspanningen rondom de FATCA problematiek voort te zetten en de leden van de fractie van de VVD vragen hoe de Tweede Kamer in de komende periode op de hoogte wordt gehouden van de ontwikkelingen in dit dossier.

De problemen die ervaren worden door Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit en Nederlandse banken zijn het directe gevolg van Amerikaans beleid en Amerikaanse wetgeving. De instrumenten om deze problemen aan te pakken hiervoor liggen niet in Nederland, maar in de Verenigde Staten. Desalniettemin probeer ik – in samenspraak met Europese bondgenoten en andere (private) belanghebbenden -invloed uit te oefenen om de uitwerking van Amerikaanse regelgeving op Nederlandse burgers en bedrijven te verzachten. Hieronder licht ik de Nederlandse acties, naar aanleiding van de vragen van de fracties van de SP, VVD, CDA en D66 verder toe. In de moties- en toezeggingenbrief die ik van plan ben te sturen op Prinsjesdag zal ik indien nodig een update opnemen.

Herziening van FATCA

De leden van de fracties van de VVD en het CDA vragen naar de stand van zaken met betrekking tot de brief van 3 april 2017 van Senator Paul en Afgevaardigde Meadows aan de Amerikaanse Minister van Financien over de intrekking van de FATCA-regelgeving. Meer in het algemeen vragen de leden van de fractie van de SP of er al enige duidelijkheid bestaat over wat de regering Trump gaat betekenen voor de toekomst van de FATCA.

Onder de huidige Trump administratie vindt een brede discussie plaats over een herziening van het Amerikaanse fiscale stelsel. Daarbij staat ook de FATCA-wetgeving ter discussie in het Amerikaanse Congres. In de brief van 3 april 2017 stellen Senator Paul en Afgevaardigde Meadows voor om de Amerikaanse FATCA-wetgeving in te trekken in het kader van een bredere fiscale stelselherziening. Senator Paul en Afgevaardigde Meadows vragen daarnaast ook om een onderzoek naar FATCA. Gedurende dit onderzoek zouden geen Amerikaanse sancties moeten worden opgelegd aan buitenlandse financiële instellingen. Ook vragen zij de IRS om alle onderzoeken naar individuele belastingplichtigen op te schorten.

Op 26 april heeft het «subcommittee on government operations» van het Huis van Afgevaardigden een hoorzitting gehouden over FATCA en

mogelijke wetgevingstrajecten.¹ Daarbij is onder meer gesproken om bankrekeningen die worden aangehouden bij banken in een land waarvan een Amerikaanse onderdaan bona fide inwoner is, niet langer onder de reikwijdte van FATCA te laten vallen. Mede naar aanleiding van het verzoek van de vaste commissie voor financiën van 11 mei 2017,² is medio mei aandacht gevraagd bij US Treasury voor bovengenoemde brief en gevraagd naar het verdere proces en het tijdsplan. US Treasury heeft gereageerd dat op dit moment een reactie wordt voorbereid op het initiatief van Senator Paul en Afgevaardigde Meadows. Deze reactie zal worden gedeeld op het moment dat deze wordt verstuurd naar Senator Paul en Afgevaardigde Meadows. Nederland zal via de ambassade in Washington de belangen van Nederlandse burgers en bedrijven naar voren blijven brengen.

Bij het bovenstaande merk ik op dat een mogelijke hervorming of afschaffing van de FATCA geen oplossing is voor alle problemen die worden ervaren door Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit. Zij blijven aangifte- en belastingplichtig in de V.S. Dit is een gevolg van Amerikaanse belastingwetgeving en niet van de FATCA-wetgeving.

Een gecoördineerde aanpak

De leden van de fracties van de VVD en D66 hebben een aantal vragen over het initiatief van Nederland om samen met andere EU-lidstaten te komen tot een gecoördineerde actie richting de V.S. Ook vragen de leden van de fractie van de VVD of er al een reactie is op mijn eerdere brieven aan de V.S.

Nederland heeft van een groot aantal lidstaten bijval ontvangen voor de reeds gedane inspanningen en steun gekregen voor het Nederlandse initiatief om te komen tot een gecoördineerde actie. Tijdens de High-Level werkgroep op 6 april 2017 is door het Maltese voorzitterschap geconcludeerd dat er genoeg steun was voor dit Nederlandse initiatief. Naar aanleiding daarvan is onder het Maltese voorzitterschap op 8 mei 2017 een brief naar de V.S. gestuurd namens alle lidstaten.

In deze brief wordt aandacht gevraagd voor de problemen die Amerikaanse staatsburgers in Europa, Europese financiële instellingen en overheden van de lidstaten ervaren als gevolg van de verplichtingen van de FATCA. Daarbij wordt ook gewezen op de problemen die ervaren worden door niet in de V.S. woonachtige Amerikanen, bijvoorbeeld bij het doen van de Amerikaanse belastingaangifte of bij de SSN/TIN aanvraagprocedure. De eerste oplossing die in deze brief wordt aangedragen is (in lijn met de Nederlandse inzet) om geen sancties op te leggen in het geval financiële instellingen te goeder trouw zijn en voldoende inspanningen leveren om aan de verplichtingen te voldoen. Dit haalt de druk van de ketel voor banken en burgers. Het voornaamste struikelpunt van de SSN/TIN aanvraagprocedure – het tijdsbeslag – wordt daarmee ook minder prangend. Wel geldt daarbij nog steeds dat ook van Nederlanders met de Amerikaanse nationaliteit wordt verwacht dat zij een TIN/SSN aanvragen.

De namens de EU-lidstaten verstuurd brief heb ik bijgevoegd³. Vanuit de Amerikaanse overheid is hierop nog geen formele reactie gegeven. In verband met de transitie naar de Trump administratie zijn verschillende sleutelposities nog niet ingevuld en kan hierdoor vanuit de Amerikaanse overheid nog geen formele reactie worden gegeven. Wel is vanuit US

¹ <https://oversight.house.gov/hearing/reviewing-unintended-consequences-foreign-account-tax-compliance-act/>

² Kamerstuk 34 371 (R2066), nr. 11

³ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

Treasury aangegeven dat een dergelijke reactie wordt gestuurd als dergelijke posities zijn opgevuld. Daarbij heeft Treasury ook aangegeven in gesprek te gaan met hun Social Security Administration over de SSN/TIN aanvraagprocedure en het gepaarde tijdsbeslag. Bovendien lijkt US Treasury in te zien dat financiële instellingen bij bestaande rekeningen momenteel niet in alle gevallen over een SSN/TIN kunnen beschikken. US Treasury verwacht spoedig guidance te publiceren om financiële instellingen duidelijkheid te geven wat van hen wordt verwacht in deze transitie periode. Als deze guidance daartoe aanleiding geeft, zal dit worden verwerkt in de Nederlandse implementatie van FATCA.⁴ Ik zie dit als een positief signaal en ben verheugd dat de Nederlandse inspanningen richting de V.S. ook daadwerkelijk hun eerste vruchten lijken af te werpen.

De leden van de fractie van de VVD vragen daarnaast naar de discussie over FATCA in Frankrijk en de petitie in het Europees Parlement. De leden van de fractie van D66 vragen door welke lidstaten de Europese brief aan de V.S. is gesteund. De bovengenoemde brief is door alle lidstaten ondersteund. In het Europese parlement vindt op het moment ook een discussie plaats over FATCA, mede in verband met de aldaar ingestelde enquêtecommissie tegen belastingontduiking.⁵ De ingediende petitie staat op 10 of 11 juli geagendeerd voor bespreking in de petitiecommissie van het Europees Parlement. Ik ben niet op de hoogte van aanvullende acties vanuit het Franse parlement.

De leden van de fractie van de VVD vragen wanneer ik een reactie verwacht van Amerikaanse zijde op mijn eerdere brieven. Ook vragen zij of de IRS al een reactie heeft gegeven op de Nederlandse suggestie dat Amerikaanse sancties niet op hun plaats zijn bij buitenlandse financiële instellingen die voldoende inspanningen leveren om aan hun verplichtingen te voldoen.

Ik heb – ondanks herhaaldelijk aandringen – nog steeds geen inhoudelijke reactie op mijn eerdere brieven ontvangen. Zoals gezegd heeft US Treasury aangegeven pas formeel te reageren als diverse sleutelposities zijn opgevuld. Ik betreur dit, maar merk daarbij op dat Amerikaanse sancties voor Nederlandse financiële instellingen pas aan de orde kunnen zijn nadat een gedegen procedure is gevolgd van minstens 18 maanden. Aangezien de gegevensuitwisseling over het jaar 2017 in september 2018 plaatsvindt, is dat niet eerder dan begin 2020.⁶ Pas op dat moment kunnen eventuele Amerikaanse sancties aan de orde komen.

Binnen deze procedure vindt ook eerst onderling overleg tussen Nederland en de V.S. plaats. Bij een dergelijk overleg zal Nederland naar voren brengen dat het niet past om sancties op te leggen in het geval financiële instellingen te goeder trouw zijn en voldoende inspanningen leveren om aan de verplichtingen te voldoen. Het in gang zetten van een dergelijke procedure – of zelfs het risico op het in gang zetten van een dergelijke procedure – brengt voor Nederlandse financiële instellingen grote risico's met zich. Naar Nederlandse uitleg is een Nederlandse financiële instelling FATCA-compliant als deze voldoet aan genoemde inspanningsverplichting. Nederland zal dan geen Nederlandse sancties

⁴ Leidraad FATCA/CRS met technische toelichting bij de NL IGA en de CRS-regelgeving (DGBel/2016/48).

⁵ http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/122182/PANA%204%20May_Verbatim%20Report_EN.pdf

⁶ Procedure voor situaties waarin sprake is van «significant non compliance» zoals beschreven in de Competent Authority Arrangement (CAA) tussen de V.S. en Nederland (Stcrt. 2015, nr. 48856)

opleggen en richting de V.S. naar voren brengen dat het niet past om eventuele Amerikaanse sancties op te leggen.

Het ministerie gaat nu al in overleg met de NVB om te bezien hoe naar Nederlandse maatstaven handen en voeten kan worden gegeven op de hierboven genoemde inspanningsverplichting voor financiële instellingen. Daarbij zullen de reeds gedane inspanningen in kaart worden gebracht en zal ik er op toezien dat de financiële instellingen hun inspanningen continueren. De gezamenlijke Europese brief, waarbij ook het verstreken van de geboortedatum wordt genoemd, zal daarbij een startpunt zijn. Ik hoop dat US Treasury spoedig de hierboven genoemde tijdelijke tegemoetkoming publiceert in situaties waar geen SSN/TIN beschikbaar is voor bestaande rekeningen, zodat deze hierbij betrokken kan worden.

Gezien de bijval van de Europese lidstaten bij het Nederlandse initiatief, de eerste reactie vanuit US Treasury en de discussie binnen het Amerikaanse congres kan het echter niet anders zijn dan dat de problematiek scherp op de Amerikaanse radar staat. Bij de volgende moties- en toezeggingenbrief informeer ik uw Kamer over de dan actuele stand van zaken.

SSN/TIN aanvraagprocedure

De leden van de fracties van de VVD en het CDA vragen naar de voorstellen die belangenorganisatie en Americans Overseas heeft gedaan in het kader van het versnellen van de TIN/SSN aanvraagprocedure. De leden van de fracties van de SP en D66 vragen daarbij ook naar de oorzaak van de duur van de aanvraagprocedure en wat de positie van de Amerikaanse ambassade daarbij is.

Tijdens het overleg met Americans Overseas en de NVB op het departement eerder dit jaar zijn door Americans Overseas diverse suggesties gedaan over de SSN/TIN aanvraagprocedure. De eerste – en meest verstrekkende suggestie – was om voor US Persons buiten de V.S. het SSN/TIN te vervangen door een zogenaamd ITIN-nummer (Individual Taxpayer Identification Number). Dit is een identificatienummer dat wordt afgegeven door de IRS. Een ITIN-nummer is bedoeld voor personen zonder de Amerikaanse nationaliteit die belastingaangifte moeten doen in de V.S. De aanvraagprocedure neemt in de regel slechts enkele dagen in beslag. Echter, de IRS geeft dergelijke ITIN-nummers alleen af aan individuen die geen SSN/TIN hebben en ook niet in aanmerking kunnen komen voor een dergelijk SSN/TIN. De optie om voor in Nederland wonende US Persons in aanmerking te laten komen voor een ITIN is besproken met het consulaat. Hierop heeft het Amerikaanse consulaat aangegeven dat een ITIN niet kan worden afgegeven in plaats van een SSN. Het ITIN is uitsluitend bedoeld voor belastingheffing van personen zonder de Amerikaanse nationaliteit. Onder de huidige Amerikaanse regelgeving is het dan ook onmogelijk om een ander dan het voorgescreven identificatienummer te verstrekken.

Het consulaat geeft daarbij aan dat de reden voor de lange aanvraagprocedure met name te wijten is aan de controle en/of de afgifte van het geboortecertificaat. Een dergelijk geboortecertificaat is vereist bij de aanvraag voor een SSN/TIN. Voordat een SSN/TIN wordt afgegeven moet het geboortecertificaat worden gecontroleerd bij de daarvoor verantwoordelijke instelling in de V.S. Afhankelijk van de Amerikaanse staat varieert de duur van deze verificatieprocedure van 6 tot 9 maanden. Het consulaat geeft aan dat de verificatieprocedure wettelijk verplicht is en dat er geen snellere optie is.

Het consulaat geeft aan dat op verzoek een brief afgegeven kan worden aan een persoon die een SSN/TIN aanvraagt. In deze brief wordt bevestigd dat de aanvraagprocedure is gestart. Een dergelijke brief bleek in het verleden niet altijd afgegeven te worden en ik ben blij met deze toezegging vanuit het consulaat. Met een dergelijke brief kan een US Person ook aan een financiële instelling laten zien dat het aanvraagtraject is gestart. Het ministerie is met de NVB en Americans Overseas in gesprek om te bezien welke rol bovengenoemde bevestigingsbrief in de toekomst kan spelen bij het aanvragen en behouden van een bankrekening.

Onderhandelingen bilateraal belastingverdrag

De leden van de fractie van de VVD vragen naar het tijdspad voor de aanpassing van het belastingverdrag. Zij vragen daarbij ook hoe kan worden voorkomen dat in de V.S. belasting moet worden betaald in situaties waarin juist in Nederland geen belasting hoeft te worden betaald. De leden vragen verder naar andere mogelijkheden om dubbele belastingheffing te voorkomen en op welke manier zicht kan worden gekregen op situaties waarin het belastingverdrag niet goed werkt.

De onderhandelingen over het belastingverdrag met de V.S. zijn gestart. Vanwege de ontwikkelingen na de presidentsopvolging kan ik op dit moment geen uitspraken doen over het verdere tijdspad van de onderhandelingen. Er zijn immers twee partijen nodig om tot een akkoord te komen. De verdragsonderhandelingen zijn vorig jaar aangekondigd middels een nieuwsbericht op de website van het Ministerie van Financien.⁷ Ondernemers en burgers die beschikken over fiscale informatie die van belang kan zijn voor de lopende of voorgenomen onderhandelingen kunnen schriftelijk contact opnemen met het Ministerie van Financiën (Directie Internationale Zaken en Verbruiksbelastingen, Afdeling Internationale Zaken, Postbus 20201, 2500 EE Den Haag). Het ministerie kan die informatie vervolgens betrekken bij de onderhandelingen. In veel gevallen biedt de V.S. op basis van het nationale recht vrijstellingen tot een bepaald maximum voor inkomen dat wordt genoten buiten de V.S. Dit betreft bijvoorbeeld een vrijstelling voor de verkoopwinst van een eigen woning buiten de V.S. (tot USD 500,000 in 2017) of voor actief inkomen buiten de V.S. (tot USD 102,100 in 2017). Alleen het inkomen boven deze drempel wordt belast in de V.S. Vermogenswinst behaald bij de verkoop van een eigen woning wordt in Nederland niet belast. Voor verdere informatie verwijs ik naar de website van de IRS.⁸ Samenloop van Amerikaanse heffing met het Nederlandse fiscale systeem kan onder meer worden voorkomen door hier rekening mee te houden bij (financiële) keuzes die belastingplichtigen maken. Indien sprake is van heffing die in strijd is met het belastingverdrag kan de belastingplichtige een verzoek doen bij het Ministerie van Financiën om een onderling overlegprocedure op te starten. Nederland kan geen soelaas bieden voor Amerikaanse belastingheffing van individuele belastingplichtigen die niet in strijd is met belastingverdrag.

Sociale zekerheidsuitkeringen

De leden van de fracties van de SP, VVD, CDA en D66 vragen naar de signalen dat de V.S. mogelijk Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen in de belastingheffing hebben betrokken. Ook vragen de leden van de fracties van de D66 en VVD welke procedure belastingplichtigen moeten opstarten indien de V.S. toch – in strijd met het verdrag – belasting

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2016/03/23/onderhandelingen-belastingverdragen-in-eerste-halfjaar-2016>

⁸ <https://www.irs.gov/individuals/international-taxpayers/foreign-earned-income-exclusion>

hebben geheven over de Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen. De leden van de fractie van de SP vragen of ik kan aangeven om welke aantallen het gaat en of er ontvangers van sociale uitkeringen mogelijk in financiële problemen zijn gekomen.

Americans Overseas heeft mij een overzicht verstrekt van anonieme casuïstiek waarin Amerikaanse belastingheffing zou hebben plaatsgevonden over Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen. Amerikaanse heffing over Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen is in strijd met het belastingverdrag. Het ministerie heeft – ook na expliciet navragen – geen signalen ontvangen dat de Amerikaanse *uitleg* van de relevante bepalingen in het belastingverdrag anders is. Het is echter niet uit te sluiten dat de IRS in individuele gevallen het belastingverdrag verkeerd heeft uitgelegd. Omdat mij geen individuele gevallen bekend waarbij dit is gebeurd, heb ik geen informatie over in hoeveel situaties dit gebeurd zou zijn en wat daarvan de (financiële) impact zou zijn geweest. Het ministerie is ondertussen in gesprek met Americans Overseas om een beter beeld te krijgen van deze problematiek.

Indien belastingplichtigen worden geconfronteerd met Amerikaanse belastingheffing over hun Nederlandse sociale zekerheidsuitkering die in strijd is met het belastingverdrag is het aan de Amerikaanse overheid om deze belastingheffing ongedaan te maken. De snelste oplossing is in veel gevallen om bezwaar te maken tegen de Amerikaanse belastingaanslag. Belastingplichtigen kunnen daarbij op de site van de IRS meer informatie vinden.⁹ Daarnaast kan ook een verzoek voor een onderling overlegprocedure worden ingediend bij het Ministerie van Financiën. Deze procedure kost in de regel meer tijd en wordt vaak pas ingezet als de nationale bezwaarprocedure geen uitkomst biedt. Een dergelijk verzoek is tot op heden niet binnengekomen.

Saving clause

De leden van de fractie van D66 vragen of de saving clause dusdanig kan worden afgebakend in een mogelijk hernieuwd belastingverdrag dat sociale zekerheidsuitkeringen uitgezonderd worden van Amerikaanse belastingheffing. Daarnaast vragen deze leden of het Europese bondgenootschap niet ook ingezet kan worden om de onderhandelingen voor belastingverdragen en de saving clause beter af te bakenen.

Onder het huidige belastingverdrag tussen Nederland en de Verenigde Staten komt het heffingsrecht over Nederlandse sociale zekerheidsuitkeringen aan Nederlandse inwoners reeds exclusief toe aan Nederland. Voor gezamenlijke Europese inzet op dit punt is mijns inziens geen plaats. Een bilateraal belastingverdrag wordt immers afgesloten tussen twee staten om situaties van dubbele heffing van belasting te voorkomen en om het ten onrechte ontlopen van belastingheffing tegen te gaan. Het internationaal breed gedragen uitgangspunt dat alle staten in beginsel autonomie bezitten ten aanzien van de inrichting van hun fiscale stelsel brengt mee dat de inzet en de afwegingen ten aanzien van een totaalresultaat van een onderhandeling per staat zullen verschillen. Als basismodel van een belastingverdrag geldt voor de EU-lidstaten wel het OESO-modelverdrag. De OESO is dan ook het gremium waar generieke knelpunten rondom verdragen geadresseerd en besproken worden.

⁹ <https://www.irs.gov/businesses/the-taxation-of-foreign-pension-and-annuity-distributions>

Bankrekeningen

De leden van de fractie van de VVD begrijpen dat over alle banken gemeten op dit moment gemiddeld 54% van de gegevens voorzien zijn van een TIN en dat de verschillen per bank groot zijn. Zij vragen wat er gedaan wordt om banken die het slecht doen aan te sporen in actie te komen. Ik kan deze leden informeren dat van elke financiële instelling jaarlijks de aangeleverde gegevens geanalyseerd en vergeleken worden met de aanlevering van voorgaande jaren en met de door andere financiële instellingen aangeleverde gegevens. Indien daartoe aanleiding bestaat worden de resultaten van de analyse teruggekoppeld. Dit gebeurt in ieder geval bij de 20 grootste gegevensleveranciers. Opvallende verschillen of verbeterpunten, zoals het slecht presteren op het gebied van het aanleveren van het TIN, worden altijd met de betreffende financiële instelling besproken. Tijdens deze gesprekken wordt getracht de oorzaken te achterhalen van de bij de analyse geconstateerde afwijkingen en worden afspraken gemaakt voor eventuele correctieleveringen of voor verbetering van toekomstige leveringen.

De leden van de fracties van de VVD, D66 en de SP zijn bezorgd of Amerikaanse Nederlanders nog wel toegang houden tot een betaalrekening en passende dienstverlening door banken. De NVB heeft mij geïnformeerd dat een financiële instelling, per geval en op basis van haar risico analyse en de aangeboden bewijsvoering door de potentiële klant, de afweging maakt of de desbetreffende klant een financiële rekening kan openen. Dit kan bijvoorbeeld zo zijn in situaties dat een klant in het self certification formulier heeft verklaard dat hij een aanvraag voor een SSN/TIN heeft ingediend.

De NVB meldt verder dat veel financiële instellingen overwegen om de regels strikt toe passen als onduidelijk blijft welke consequenties de Amerikaanse overheid verbindt aan het ontbreken van US TIN's / SSN's in de rapportage. Dit vanwege de potentieel zeer zware sancties ingeval van «significant non-compliance» met de Amerikaanse FATCA wetgeving. Ik doe daarom mijn uiterste best om duidelijkheid hierover te verkrijgen.

Gelet op het bovenstaande concludeer ik dat het voor Amerikaanse Nederlanders niet onmogelijk is om een bank te vinden waar zij een betaalrekening kunnen openen. Niet meer bij elke bank, maar er zijn nog steeds voldoende banken die Amerikaanse klanten accepteren. Voorwaarde is wel dat zij een US TIN/SSN kunnen overleggen dan wel dat ze deze aanvragen. Beëindiging van betaalrekeningen als gevolg van de FATCA is op dit moment niet aan de orde.

Het ministerie blijft over de toegang tot bankdiensten van US Persons in gesprek met de NVB en Americans Overseas.

Overige vragen

De leden van de fractie van D66 vragen aan mij wat het bemiddelingsbureau Americans Overseas vindt van de aanpassingen met betrekking tot de informatievoorziening voor Amerikaanse Nederlanders. Hierbij merk ik op dat niet het Ministerie van Financiën maar de NVB het online informatiepunt, in samenspraak met Americans Overseas, heeft geopend. Hierbij heeft informeel ruggespraak plaatsgevonden met het ministerie. Ik ben de NVB en Americans Overseas erkentelijk voor de gedane inspanningen.

De leden van de SP-fractie willen graag weten of de regering van mening is dat de FATCA een effectief middel ter bestrijding van witwassen en belastingontduiking is.

De FATCA heeft tot doel belastingontduiking door Amerikaanse belastingplichtigen te voorkomen. Het is van belang de FATCA in breder perspectief te zien dan louter automatische informatie-uitwisseling met de V.S. De V.S. hebben met de FATCA en het sluiten van de FATCA-verdragen ervoor gezorgd dat heel veel landen wereldwijd zich hebben geëngaat aan automatische uitwisseling van financiële gegevens met de V.S. volgens een uniforme standaard. Het kabinet onderschrijft dat de FATCA-ontwikkelingen hebben gezorgd voor een voortvarende mondiale ontwikkeling op het gebied van automatische uitwisseling van financiële gegevens en daarmee de bestrijding van belastingontduiking.

De leden van de fractie van het CDA vragen op welke wijze Nederlanders die emigreren naar de V.S., die langere tijd willen verblijven in de V.S. of die een Green Card aanvragen geïnformeerd worden over de fiscale gevolgen daarvan. Gaan werken in het buitenland of emigratie is een bewuste en ingrijpende gebeurtenis. Ik vind het ieders eigen verantwoordelijkheid om de informatie (ook) over fiscale gevolgen daarvan te verzamelen bij het desbetreffende buitenland. Daarbij geldt in het algemeen dat natuurlijke personen binnenlands belastingplichtig zijn in het land waarin zij wonen. In het geval van de V.S. is het verder niet zo dat een langer verblijf in de V.S. er automatisch toe leidt dat de desbetreffende persoon een US Person wordt; zodra hij bijvoorbeeld weer in Nederland gaat wonen, is hij (alleen) hier binnenlands belastingplichtig. Dit is anders indien een Green Card ofwel een permanente verblijfsvergunning wordt aangevraagd. Ook een in de V.S. geboren kind van (tijdelijk) geëmigreerde Nederlanders wordt gezien als een US-Person. Mijns inziens komt het aanvragen van zo'n permanente verblijfsvergunning echter vooral in beeld als iemand van plan is voor een aanzienlijk lange periode in de V.S. te wonen.